

RAPHAËLLE GIORDANO

TAVO ANTRAS
GYVENIMAS
PRASIEDA
SUPRATUS, KAD
GYVENI TIK
KARTĄ

ROMANAS

Alma littera

1

ANT PRIEKINIO MANO AUTOMOBILIO STIKLO tiško vis stambesni lašai. Valytuvai girgždėdami dejavo, o su jais, sugniaužusi vairą, nebyliai dejavau ir aš... Netrukus ėmė pilti tokiais šuorais, kad nejučia kilstelėjau koją. Tik avarijos man ir betrūksta! Gal gamtos jėgos susimokė prieš mane? Ei, Nojau, kas čia per tvanas?

Norėdama išvengti spūsčių penktadienio vakarą, buvau nutarusi važiuoti siauresniais keliais. Padaryčiau bet ką, kad tik nereikėtų kankintis perpildytuose greitkeliuose ir riedėti trūkčiojančiu ritmu! Tokio „džiaz“ kelyje man tikrai nereikia! Beviltiškai stengiausi įžiūrėti kelio ženklus, o šutvė dievų danguje linksminosi iš visos širdies: kad man būtų dar sunkiau, ant automobilio stiklų jie užleido miglą. Ir, tarsi to nebūtų gana, mano navigacijos sistema vidury tamsaus miškelio staiga nusprendė, kad mudviem daugiau nepakeliui. Ir bematant užstrigo: aš riedėjau tiesiai, o ekrane mačiau tik besisukantį ratuką. Kitaip tariant, navigacija visai „nusivažiavo“!

Tiesą sakant, vietovė, iš kurios keliavau, pranoko visų navigacijos sistemų jėgas. Arba išmušdavo jas iš vėžių. Vietovė, iš kurios keliavau, buvo iš tų, kurios net nežymimos žemėlapiuose: jei ten esi, vadinasi, tavęs niekur nėra. Ir vis dėlto...

Ten buvo įsikūręs nedidelis įmonių kompleksas, tokia keista „RAI“ (ribotos atsakomybės, arba veikia – „RPI“ – retai pelningų įmonių) grupė, kurios prekybinis potencialas mano viršininkui, matyt, atrodė pakankamas, kad būtų galima mane ten komandiruoti. Gal būta ir dar vienos, ne tokios racionalios, priežasties. Viršininkas man leido dirbti keturias dienas per savaitę, ir nuo tada mane kamavo nemaloni nuojauta, kad už tokią malonę tenka mokėti – man būdavo skiriamos užduotys, kurių kratėsi kiti. Štai kodėl dardėdavau po didžiulius Paryžiaus priemiesčius kažkokiu metalo laužu, vaikydamasi smulkias žuveles...

Nagi, Kamile... Nustok mintyse postringauti ir susitelk į kelį!

Staiga kažkas driokstelėjo... Pasigirdus tam siaubingam garsui, mano pulsas pašoko iki šimto dvidešimties tvinksnų per minutę, ir nesusivaldžiusi staigiai pasukau vairą į šoną. Trinktelėjau galvą į priekinę stiklą ir nustebusi suvokiau: šnekos apie gyvenimą, pralekiantį prieš akis per porą sekundžių, tikrai ne iš piršto laužtos. Keletą akimirkų sėdėjau apdujusi, bet paskui atsitokėjau ir paliečiau sau kaktą... Nelipnu. Tik didelis gumbas. Greitai apsičiupinėjau... Ne, daugiau nieko nemaudžia. Laimė, patyriau daugiau išgąščio nei skausmo!

Išlipau iš automobilio ir, kaip įmanydama prisidengusi lietpalčiu, ėmiausi vertinti žalą: sprogusi padanga ir įlenktas sparnas. Praėjus pradiniam išgąščiui, baimę pakeitė pyktis. *Po galais!* Negi įmanoma per vieną dieną patirti tiek nesėkmių? Lyg gelbėjimosi ratą griebiau telefoną. Na, žinoma, nėra ryšio! Tai manęs beveik nenustebino: jau buvau susitaikiusi su savo nelemtimi.

Slinko minutės. Ničnieko. Nė gyvos dvasios. Aš vienui vienutėlė šiame negyvenamame miškelyje. Mane užplūdo nerimas, jau ir taip sausa gerklė dar labiau išdžiūvo.

Daryk ką nors, užuot panikavusi! Kur nors netoliese tikrai yra namų...

Taigi palikau šiltą automobilio saloną ir ryžtingai puoliau į stichijos šėlsmą, pasidabinusi apsaugine liemene – koks grožis! Jei kariauti, tai kariauti! Bet, kalbant visiškai atvirai, dėl susiklosčiusių aplinkybių man ne itin rūpėjo, kaip *atrodau...*

Po kokių dešimties minučių, kurios man prilygo visai amžinybei, priėjau privataus namo tvorą. Puoliau spausti vaizdo telefonspynės mygtuką lyg kviesdama greitąją pagalbą. Pasigirdo nedraugiškas vyriškas balsas, – tokiu iš anapus durų sklindančiu balsu paprastai kreipiamasi į įkryuolius:

– Taip? Ko reikia?

Sukryžiuavau pirštus: kad tik čionykščiai žmonės būtų sveetingi ir turėtų bent lašelį atjautos!

– Laba diena, pone... Atsiprašau, kad trukdau, bet miškelyje už jūsų namo sugedo mano automobilis... Sprogo padanga, o telefonas „nepagauna“ ryšio... Negalėjau išsikviesti techninės pa...

Krūptelėjau, kai atsidarydami trakstelėjo metaliniai vartai. Kažin, kas įtikino tą žmogų įsileisti mane vidun, – kad žiūrėjau primušto šuns žvilgsniu ar kad atrodžiau lyg patyrusi laivo katastrofą? Nesvarbu. Daug nesiprašydinusi neriau pro vartus ir išvydau nuostabų senovinį namą, kurį supo puikiai išplanuotas ir kruopščiai prižiūretas sodas. Tikras aukso grynuolis, spindintis purve!

2

ALĖJOS GALE, TIES LAUKO LAIPTAIS, įsižiebė šviesa ir prasi-
vėrė namo durys. Prie manęs artinosi stotingas vyriškis, ne-
šinas didžiuliu skėčiu. Jam priėjus visai arti, išvydau pailgą,
taisyklingų ir gan išraiškingų bruožų veidą. Vyras buvo iš tų,
kurie gražiai sensta. Tikras prancūzų Šonas Koneris. Skruos-
tuose pastebėjau duobutes – nelyginant kablelius abipus lūpų
brūkšnio pakeltais kampučiais, – dėl tokių „skyrybos ženklų“
vyriškis iškart atrodė simpatiškas. Su tokiu žmogumi taip ir
maga pasikalbėti. Jam buvo apie šešiasdešimt metų, – tur-
būt tą amžių pasiekė lyg žaisdamas klases: tvirtai remdamasis
abiem kojomis, ramiai sau nustraksėjo tiesiai į langelį „dan-
gus“. Jo gražios pilkšvos spalvos akyse šokčiojo išdykėliški
žiburėliai – tarsi atspindžiai ką tik vaiko nublizgintuose žai-
dimo rutuliukuose. Dailūs žilstelėję plaukai, kaip jo amžiaus
vyru, buvo neįtikėtinai tankūs, tik priekyje kiek retesni, ir
bangele krito ant kaktos. Labai trumpa barzda, pakirpta taip
pat kruopščiai, kaip ir sodo želdiniai, bylojo apie nepriekaiš-
tingą stiliaus pojūtį, – šis atsispindėjo visoje jo išvaizdoje.

Vyriškis paragino sekti paskui jį vidun. Aš tylėdama į jį
stebeilijausi.

– Užeikite! Jūs kiaurai permirkusi!

– A... ačiū! Jūs labai malonus. Dar kartą atsiprašau, kad trukdau...

– Neatsiprašinėkite, nieko tokio. Štai, sėskitės, atnešiu jums rankšluostį bent kiek apsisausinti.

Tuo metu pasirodė elegantiška moteris, veikiausiai jo žmona. Išvydusi mane savo namuose, ji akimirką suraukė antakių, – tai sudarkė malonią jos gražaus veido išraišką, – bet tučtuojau susitvardė.

– Viskas gerai, brangusis?

– Taip, taip, viskas gerai. Sugedo šios ponios automobilis, o miškelyje neveikia jos telefonas. Jai tik reikia paskambinti ir kiek atsigauti.

– Taip, žinoma...

Matydama, kad drebu iš šalčio, moteris maloniai pasiūlė puodelį arbatos, – iškart sutikau. Kai ji pasuko į virtuvę, laidamas rankšluostį laiptais nulipo jos vyras.

– Ačiū, pone, jūs labai malonus.

– Klodas. Man vardas Klodas.

– A... O aš Kamilė.

– Imkite, Kamile. Telefonas štai ten, jei norite paskambinti.

– Puiku. Aš ilgai neužtruksiu.

– Neskubėkite.

Priėjau prie telefono, stovinčio ant dailaus prabangios medienos staliuko, virš kurio išdidžiai kabėjo šiuolaikinio meno kūrinys. Akivaizdu, šiems žmonėms nestinga nei skonio, nei pinigų... Kokia laimė, kad pataikiau pas juos, o ne pas kokį žmogėdrą, ryjantį į bėdą pakliuvusias nusivylusias namų šeimininkes!

Nukėlusi ragelį, surinkau savo draudimo įmonės pagalbos numerį. Kadangi nenučiuokiau, kokioje vietoje yra mano automobilis, techninės pagalbos darbuotojams pasiūliau pir-

miausia užsukti pas mane priglaudusius žmones, – šie neprieštaravo. Man buvo pasakyta, kad pagalbos sulauksiu po valandos. Ramiau atsikvėpiau: įvykiai ima klostytis palankiai.

Paskui paskambinau namo. Klodas buvo taktiškas – paėmęs žarsteklį nuėjo į kitą kambario galą pažiūrėti židinyje spragsinčios ugnies. Po aštuonių be galo ilgų signalų mano vyras pagaliau atsiliepė. Iš jo balso spėjau, kad bus užsnūdęs žiūrėdamas televizorių. Vis dėlto jis neatrodė nei nustebęs, nei susirūpinęs dėl to, kad skambinu. Buvo įpratęs, jog kartais grįžtu gana vėlai. Papasakojau jam apie savo bėdas. Man kalbant, jis suirzęs aikčiojo ir nepatenkintas caksėjo liežuviu, paskui apipylė mane dalykiškais klausimais. Kada atvyks techninė pagalba? Kiek tai kainuos? Buvau kaip reikiant susinervinusi, o dėl tokios jo reakcijos tiesiog norėjosi šaukti į ragelį! Negi jis negali bent kartą parodyti šiek tiek užuojautos? Įsiutusi trenkiau ragelį, pasakiusi, kad susitvarkysiu pati ir kad jis gali eiti miegoti be manęs.

Mano rankos nevalingai drebėjo, jaučiau, kad akyse ima tvenktis ašaros. Negirdėjau, kaip prisiartino Klodas, todėl krūptelėjau, kai jis man ant peties uždėjo ranką.

– Viskas gerai? Ar gerai jaučiatės? – šiltai paklausė jis.

O kad šitaip su manimi būtų kalbėjęs mano vyras... Klodas pritūpė, kad matytų mano veidą, ir pakartojo:

– Viskas gerai? Ar gerai jaučiatės?

Ir tuomet pratrūkau: lūpos ėmė virpėti, nebepajėgiau su-laikyti akyse susitvenkusių ašarų... Nubėgęs tušas išterlijo man veidą, o aš tik liejau savo neviltį, susikaupusią per pastarąsias valandas, savaites, net mėnesius...

3

IŠ PRADŽIŲ JIS NIEKO NEPASAKĖ. Tik nejudėdamas stovėjo greta, užjaučiamai uždėjęs ranką man ant peties. Kai mano ašaros išseko, jo žmona, tuo tarpu atnešusi garuojantį arbatos puodelį, man padavė keletą nosinaičių ir užlipo laiptais į viršų, – turbūt nujautė, kad pasilikusi sutrukdytų išganingai išpažinčiai.

– At... atleiskite, atrodau juokingai! Nežinau, kas man užėjo... Pastaruoju metu aš labai įsitempusi, o šiandien buvo tokia siaubinga diena – to jau tikrai per daug!

Įsitaisęs fotelyje priešais mane, Klodas atidžiai klausėsi. Jis turėjo kažką tokio, kas skatino išsipasakoti. Žvelgė tiesiai į mane – ne tiriama ar skvarbiai, o geraširdiškai, lyg būtų atvėręs man savo glėbį. Įsmeigusi į jį akis jaučiau, kad nėra reikalo apsimetinėti. Kad galiu kalbėti nesislėpdama po kauke. O mano širdį saugoję užraktai vėrėsi vienas po kito. Tiek jau to. Gal tai tik į gera?

Bendrais bruožais papasakojau Klodui, kad jaučiu kažin kokią širdgėlą, kad susikaupusios erzinančios smulkmenos galiausiai užnuodijo gyvenimo džiaugsmą, nors iš pirmo žvilgsnio iki laimės man nieko netrūksta...

– Matot, nesakyčiau, kad esu nelaiminga, bet ir laiminga nesijaučiu... O jausmas, kad laimė išslydo man iš rankų, tiesiog

siaubingas! Tačiau neturiu jokio noro eiti pas gydytoją: jis tik pasakytų, kad man depresija, ir imtų šerti mane vaistais! Ne, tai tik kažkoks keistas liūdesys... Nieko rimta, bet vis tiek... Tarsi nieko nebesinori. Nebežinau, ar visa tai turi kokią nors prasmę!

Atrodė, mano žodžiai Klodą sujaukino, – net dingtelėjo mintis, ar tik jis nebus prisiminęs ko nors, ką patyrė pats. Nors buvome pažįstami trumpiau nei valandą, jautėmės nepaprastai artimi. Dar visai neseniai buvau svetima, o štai dabar išsipasakojusi staiga užmezgiau glaudų ryšį ir išsyk nutiesiau giją, siejančią mudviejų gyvenimo istorijas. Tai, ką atskleidžiau apie save, tikrai sujaukino, nes Klodas puolė nuoširdžiai mane guosti:

– „Mums reikia ne tik iš ko gyventi, bet ir dėl ko gyventi“, – teigė abatas Pjeras. Tad nereikia sakyti, kad tai nesvarbu. Anaiptol, tai nepaprastai svarbu! Į sielos skausmą negalima numoti ranka. Išklauses jus, man regis, žinau, kas jus kamuoja...

– Tikrai? – šniurkštelėjau.

– Taip...

Klodas akimirką padvejojo, tarsi būtų mėginęs nuspėti, kaip priimsiu jo žodžius. Matyt, nusprendęs, kad reaguosiu palankiai, tarė lyg atskleisdamas paslaptį:

– Jums veikiausiai sunkus rutinitas.

– Kas toks?

– Sunkus rutinitas. Tai sielos negalavimas, nuo kurio kenčia vis daugiau žmonių, ypač Vakaruose. Simptomai beveik visuomet tokie pat: žmogus netenka motyvacijos, nuolat būna prastos nuotaikos, pats nebežino, ko nori, niekur nebeįžvelgia prasmės, yra nelaimingas, nors turi gausybę turtų, jaučiasi nusivylęs ir pavargęs...

– Bet... Iš kur jūs visa tai žinote?

– Aš – rutinologas.

– Rutino... Kas?

Tai buvo neįtikėtina!

Regis, Klodas buvo pratęs prie tokios reakcijos, nes išliko toks pat ramus ir atsipalaidavęs. Jis keliais sakiniais paaiškino, kas yra rutinologija – nauja mokslo sritis, dar negirdėta Prancūzijoje, bet jau plačiai žinoma kituose kraštuose. Papasakojo, kad mokslininkai ir tyrėjai suvokė, jog šis sindromas kamuoja vis daugiau žmonių. Kad galima nesirgti depresija, bet vis tiek jausti tuštumą, tikrų tikriausią širdgėlą ir niekaip neatsikratyti nemalonios nuojautos, jog turi viską, kad būtum laimingas, bet nenumanai, kaip tuo naudotis.

Klausiausi išplėtusi akis, gerte gerdama žodžius, kurie taip tiksliai perteikė mano jausmus. Paskatintas mano reakcijos, Klodas tęsė:

– Žinote, iš pirmo žvilgsnio rutinitas atrodo visai lengvas negalavimas, tačiau visuomenei jis gali pridaryti daug žalos: sukelti pesimizmo epidemijų, širdgėlos cunamių, pražūtingų slogios nuotaikos vėjų. Netrukus šypsena taps nykstančiu dalyku! Nesijuokite, tai tiesa! O ką ir kalbėti apie drugelio efektą! Kuo labiau plinta reiškinys, tuo daugiau žmonių nuo jo kenčia... Nevaldomas rutinitas gali sumažinti visos šalies laimės rodiklį!

Klodas kalbėjo pompastiškai: jaučiau, kad jis tyčia sutirština spalvas, stengdamasis mane pralinksminėti.

– Ar kartais truputį neperdedate?

– Vargu bau! Nė neįsivaizduojate, kiek daug pasaulyje laimės analfabetų! O ką ir kalbėti apie emocijų neraštingumą! Tikra nelaimė... Ar jums neatrodo, kad nėra nieko blogiau nei nuojauta, kad gyvenimas praėjo pro šalį, nes neišdrįsai gyventi taip, kaip troškai, nesugebėjai likti ištikimas savo tikrosioms vertybėms, savo svajonėms, tam vaikui, kuriuo kadaise buvai?

– Hmm, hmm... Žinoma...

– Deja, mokykloje nemokoma, kaip ugdyti gebėjimą būti laimingam. O juk esama tam tikrų metodų. Galima turėti daug pinigų ir jaustis it žemę pardavus arba priešingai – turėti nedaug pinigų, bet semti gyvenimą pilnomis riešukučiomis... Gebėjimas būti laimingam turi būti ugdomas, puoselėjamas kiekvieną dieną. Tereikia iš naujo apmąstyti savo vertybių sistemą ir išmokti kitaip žvelgti į gyvenimą bei įvykius.

Klodus atsistojo, nuo didelio stalo paėmė dubenėlį, pilną saldumynų, ir pasiūlė jų man prie arbatos. Keletą nerūpestingai sukrimto ir pats, vis nepaliaudamas kalbėti, – regis, mūsų pokalbis jam buvo labai svarbus. Jis aiškino, kaip svarbu įsiklausyti į save, labiau save mylėti, atrasti savąjį kelią ir laimę, skleisti ją aplink save, o aš klausiausi ir svarsčiau, ką gi jam teko išgyventi, kad šie dalykai jam tokie reikšmingi...

Jis užsidegęs stengėsi įtikinti mane savo tiesa. Staiga Klodas nutilo ir įsmeigė į mane savo šiltą žvilgsnį, – atrodė, jis skaito mano mintis taip lengvai, kaip neregys Brailio raštą.

– Žinote, Kamile, daugelis gyvenime nutinkančių dalykų priklauso nuo to, kas vyksta štai čia, – jis patapšnojo sau per pakaušį. – Jūsų galvoje. Mes dar ne viską žinome apie psichikos galią! Nė neįsivaizduojate, kaip stipriai jūsų mintys veikia tikrovę... Tai panašu į reiškinį, kurį aprašė Platonas olos alegorijoje: oloje surakinti žmonės neteisingai suvokia tikrovę, nes mato tik iškreiptus daiktų šešėlius, – šie krinta ant sienos, nes žmonėms už nugaros dega liepsna.

Aš tylėjau ir pralinksmėjusi mažčiau, kokia komiška ši padėtis. Tiesą sakant, nesitikėjau, kad praėjus valandai po avarijos filosofuosiu, įsitaisiusi jaukioje svetainėje!

– Platono alegoriją jūs gretinate su mūsų psichikos veikimu? Oho...

Klodas nusišypsojo.

– Žinoma! Įžvelgiu šį tą bendra: mintys – tai filtras tarp mūsų ir tikrovės. Įsitikinimai, išankstinės nuostatos ir nuomonės keičia tikrovę... O iš kur jie visi kyla? Iš jūsų psichikos! Vien tik iš jūsų psichikos! Vadinu ją „minčių fabriku“. Tai tikrų tikriausia gamykla! Bet gera naujiena ta, kad tas mintis galite pakeisti. Ar pasaulį matysite rožinėmis, ar juodomis spalvomis – tai priklauso nuo jūsų valios... Galite išmokti valdyti savo psichiką, kad ši nustotų krėsti jums šunybes: tereikia šiek tiek pastovumo, atkaklumo ir žinių apie metodą...

Jaučiausi apstulbusi. Nežinojau, ką ir bemanyti – gal jis beprotis, o gal jo įspūdinga kalba verta griausmingų plojimų? Neapsisprendusi tik pritariamai linktelėjau galvą.

Klodas, matyt, pajuto, kad suvirškinti daugiau informacijos jau neįstengčiau.

– Atleiskite, turbūt mano teorijos jums neįdomios?

– Visai ne, nieko panašaus! Man labai įdomu. Tik truputį pavargau, nekreipkite dėmesio...

– Tai normalu. Jei norėtumėte, kitą kartą apie šį metodą galėčiau papasakoti daugiau... Jis tikrai padeda žmonėms vėl įžvelgti prasmę ir susikurti pilnatvės kupino gyvenimo projektą.

Klodas atsistojo ir nuėjo prie nedidelio dailaus sekretero* iš vyšnios medienos. Paėmęs kortelę, padavė ją man.

– Užsukite progai pasitaikius, – tarė švelniai šypsodamasis. Perskaičiau:

* Sekretėras (pranc. *secrétaire*) – tam tikras baldas, kurį sudaro knygų spinta ir rašomasis stalas, dažnai ištraukiamos arba atlošiamos lentos pavidalo, – *red. past.*

Klodas DIUPONTELIS,
Rutinologas,
De la Boesi gatvė 15,
75008 Paryžius,
06 78 47 50 18

Paėmiau kortelę nežinodama, ką ir manyti. Iš mandagumo pasakiau, kad pagalvosiu. Klodas neragino – atrodo, mano atsakymas jam ne itin rūpėjo. Kadangi buvau pardavimo vadbininkė, niekaip negalėjau suprasti: argi toks žmogus kaip jis neturėtų stengtis truks plyš privilioti naujo kliento? Jis visai nesielgė kaip agresyvus prekeivis, – regis, tai rodo, kad jis kaip reta pasitiki savimi. Dingtelėjo mintis: jei nepasinaudosiu tokia proga, vienintelis ką nors prarasiantis žmogus būsiu tik aš pati.

Tačiau kol kas dar buvau įsiau drinusi dėl šio vakaro, dėl tos kvailos avarijos, tos kvailos audros, lyg iš kokio prasto siaubo filmo... O dabar dar tas rutinologas! Sunku patikėti... Po penkių minučių pasirodys vaizdo kameros ir kas nors riktelės: „Slapta kamera!“

Sučirškė skambutis. Prie durų nepasirodė nei kameros, nei žurnalistai, tik atvyko techninė pagalba.

– Ar norite, kad jus palydėtume? – maloniai pasiteiravo Klodas.

– Ne, tikrai, ačiū... Susitvarkysiu. Ir taip buvote labai malonus. Neišmanau, kaip jums atsidėkoti...

– Nėra už ką. Pagelbėti tokiu atveju visiškai normalu! Grįžusi namo atsiųskite mums žinutę telefonu.

– Gerai. Viso geriausio, ir dar kartą ačiū!

Įsiropščiau šalia techninės pagalbos darbuotojo, kad galėčiau jam rodyti kelią iki avarijos vietos. Paskutinį kartą

žvilgtelėjusi pro langą išvydau, kaip Klodas su žmona meiliai apsikabinę stovi ant lauko laiptų ir man mojuoja. Juodu atrodė nepaprastai įsimylėję ir artimi!

Mintyse saugodama tą laimės ir ramybės vaizdą, kračiausi techninės pagalbos automobiliu, gabenančiu mane į tamsą ir į problemų kupiną tikrovę...